

Зейние Алиосман Мехмед

Румяна Георгиева Дамянова

**Професионална гимназия по икономика „Алеко Константинов“
гр.Кърджали**

Урок: Начини на поведение при конфликти

Основен въпрос

Как може да трансформираш конфликта?

Обзор на урока

Учениците ще научат начините за преобразуване на конфликта, т.е как конфликтната ситуация може да се избегне или да се контролира.

Учениците ще обсъдят основните характеристики на различните стилове на поведение при конфликт. Нито един от тях не може да се каже, че е „правилният“ за всяка ситуация. Всеки един от петте пасва на определени обстоятелства, но може да бъде неподходящ или неефективен за други. Според това, как те се прилагат, може да се варира.

Какви са нагласите на страните и поведението и реакциите, които избират в конфликта страните. Промяната на поведението на страните и възприятието им за конфликтната ситуация е важен елемент от процеса на решаване и трансформация на конфликта. Те ще казуси, както и ще проведат обща дискусия по всеки от казусите, след което ще предложат конкретни решения за справяне с конфликтни ситуации.

Цели на урока:

Учениците ще могат да:

- Получат знания за същността на конфликта и неговото разрешаване;
- Ще придобият умения да се упражняват за анализ на конфликтна ситуация;
- Получат знания за стиловете на поведение в конфликтна ситуация.

Речник

Конфликт - Процес, в който две или две или повече взаимно зависими страни/индивиди или групи/ се стремят целенасочено да осъществят противоположни планове, цели, ценности, като поне едната от страните осъзнава тяхната несъвместимост.

Стилове на поведение в конфликтна ситуация - Подходи, чрез които хората реагират на конфликтни ситуации.

Управление на конфликта- Процес на трансформация на разединението до такава степен, че да направи противостоящите сили не толкова противоположни или разрушителни една за друга и да помогне разрешаването на конфликта. Неизменна част от този процес е насърчаването на сътрудничество между страните и постигане на взаимно решение .

Начало на урока – 10 минути

Въведение

Нека учениците опишат какво изразяват двете картинки, които учителя им показва:

- дете с усмивката на лицето
- дете с намръщено лице

Попитай –коя картина повече им харесва, защо?

Възможни отговори:

- да си усмихнат значи си: щастлив, доволен, радостен, нямаш проблеми и т.н.
- да си намръщен: обиден, ядосан, без настроение, проблемен, дискомфортно се чувстваш в момента и т.н

Повтори **определението за конфликт** -Процес, в който две или две или повече взаимно зависими страни/индивиди или групи/ се стремят целенасочено да осъществят противоположни планове, цели, ценности, като поне едната от страните осъзнава тяхната несъвместимост.

Определи какво означава – трансформация на конфликти

Обсъди следните характеристики на видовете стилове на поведение в конфликтната ситуация

- ✓ **-съперничество** – познат е още като подход“печеля-губиш“. Хората се състезават,за да видят кой ще победи и победителят печели всичко.Този стил се характеризира с желание да се удовлетворят собствените цели за сметка тези на другите.
- ✓ **-приспособяване-** хората с този стил на поведение са по-загрижени да угодят на другите, отколкото да реализират собствените си цели. Те отстъпват в конфликта и жертват своите потребности и желаниа с цел да запазят мира и да направят другите щастливи. Този стил е известен още като „губя-печелиш“.
- ✓ **-сътрудничество-** този стил се характеризира с желание да удовлетворят целите и на двете страни в конфликта. Хората с такава ориентация са загрижени както за

собствените си интереси, така и за тези на другите. Те ценят взаимната изгода, интеграцията и решенията от типа „печеля-печелиш“.

- ✓ **-избягване-** хората, които прилагат този модел на поведение, се държат така, сякаш са безразлични както към собствените си, така и към чуждите цели. За този стил са характерни апатичността, изолацията и оттеглянето от конфликта; склонност да се разчита на съдбата за разрешаване на проблемите, вместо да се направи нещо по въпроса.
- ✓ **компромисен стил-** този подход е междинен. Хората с такъв стил на поведение са удовлетворени, когато и двете страни в конфликта постигнат средно-вероятно непълно –удовлетворение.всяка страна се отказва от нещо, за да постигне друго в замяна. Личност с такъв стил нито избягва напълно проблема, нито изцяло си сътрудничи с другата страна.

Компромисът е подход тип“загуба-загуба“. Всички страни се съгласяват да жертват поравно от това, към което се стремят. Впоследствие може да се стигне до още един взаимен компромис и до още един, и т.н., докато накрая всички се задоволят с малка част от това, което първоначално са искали.

Как можеш да трансформираме конфликта?

Интерактивно занятие с учениците

Тема- Трансформиране на конфликтна ситуация

Работа в групи по казус- 15 минути

Инструкции:

Разделете класа на две групи и дайте на всяка от групите по един казусите:

- Между групи ученици, занимаващи се сериозно с баскетбол, възниква конфликт след изигран баскетболен мач, на който са били заложили пари. Победеният отбор отказва да даде парите от загубения облог с аргумента, че мачът е спечелен с много нарушения и груба игра. Спечелилият отбор оказва натиск, като заплашва с физическа саморазправа. След последния час по физическо е имало кратко съдърпване между представители на двата отбора, което учителят по физическо е прекратил. В момента отборът, който е загубил мача, се подготвя за физически сблъсък с опонента си.
- Двама ученици имат конфликт заради получени двойки на класното по математика. Единият от учениците твърди, че другият е преписвал от него. Учителят ги е хванал в момента на преписване и е писал двойки и на двамата. За ученика , от който е преписвано, тази двойка е сериозен проблем, тъй като отнема възможността му следващия срок да получава стипендия. За другия ученик, който е от заможно семейство, това не е проблем и не показва никакво разбиране към съученика си.

Нека учениците да помислят за вариантите и начините за трансформация на конфликта, описан в казуса, като им се даде 15 мин. за работа.

Въпрос

Кои са интересите и потребностите на страните?

- в първия казус

Нека учениците да отговорят самостоятелно и да се обосноват, дали пътят за трансформация на конфликта може да бъде постигнат чрез изясняване на интересите на двете страни. Не е изключено конфликтът да е причинен от накърнената гордост и на двете страни поради загубата за едната страна и неспазеното обещание от другата. Трансформиращото решение ще мине през взаимна декларация на уважение на страните(трансформация на отношенията), приемане на част от отговорността за конфликта от всяка от страните(трансформация на страните), договаряне на нови правила(спортсменско състезание) и условия за изиграване на нов мач и промяна на типа облог при бъдещи мачове **или обединение на двете групи в общ отбор**, който да се конкурира с други конкуренти и на следващо ниво, например да организират представителен отбор на училището(структурна трансформация).

- във втория казус

Нека учениците да помислят дали пътят за трансформация може да се постигне отново през осъзнаване на интересите на двете страни- получаването на стипендия и отмяната на двойката за едната страна. За една от страните проблемът е много значим, отколкото за другата. Първата крачка е разбиране на преписалия ученик за това, колко е значим проблемът за другия, и вероятно поднасяне на извинение, както и поемане на цялата вина. От друга страна, отличния ученик може да помогне преписалия да се справи с материята и да се представи добре самостоятелно на бъдещи контролни. **Важна роля има и учителят, който има властта да промени последствията за двете страни**, като например отмени двойките и им даде втори шанс да направят класното. По този начин се постига структурна трансформация на отношенията между страните, както и трансформация в самите конкуриращи страни, а защо не и в самия учител, който в бъдеще да промени подхода си към подобни ситуации на базата на опита си.

Заключителна дейност

Проведете обща дискусия по всеки от казусите, като стимулирате не само групата, която е работила по дадения казус, но и другите да дадат идеи за начините, по които би могла да бъде постигната трансформация на конфликта.

